

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esce de 2 ori: Mercuria si Sambet'a, Fieca una data pe septimana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 40 d'iodicari, or 3 galbini mon. sunat'oria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s'eu mici inserate se caru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara deptunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 13.

Brasiovu, 16. Februaru 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Din „Schematismulu“ Ardealului.

„Curiósa materia v'ati mai alesu si voi pentrucá se ve impleti colónele jurnalului vostru in momentu cá acesta, candu cestioni politice din laintru si din afara ocupa mintile tuturoru popóraloru europene.“ —

Asiá voru díce unii dintre cititori, carora le pasa fórte multu de cestioni cumu este a Italiei, a Greciei, a Serbiei, a Poloniei, de diferintiele prusiene dintre rege si camera, de Turci'a, Nordameric'a, Mecsico, Chin'a, Cochinchin'a, Japani'a s. a. s. a. —

Marturisim ca si noue ne pasa de cateva din aceste cestioni; cu tóte acestea dati-ne voia cá incai in afaceri publice si politice se ne tienemu de cunoscutulu proverbu romanescu: Dóremé de tóta lumea, ear' de mine mi se rupe inim'a.

Sermanu Ardealu, tíera buna si frumósa, óre pana candu se fii tu tractata de catra fii tei cá si o veduva impilata si traitóre numai din grati'a trecatorilor!

Idé'a de a face din Schematismulu anulú c. obiectu alu unei discusiuni publice nu este a nóstra originala, ci ea este a colegei nóstre de aici „Kronstädter Zeitung“; in ale carei colóne unu compatriotu ardeleanu isi ridicá vocea sa spre a demústrá pusetiunea si starea nóstra plina de anomalia, de recadere, de miseria!

Din Aprile 1861 s'a restauratu, precumu scimu cu totii, sistem'a cea dinainte de anulu 1848 impesitritiata inse cu óresicare innoituri si — insocita de condicele austriace, de cea civila si cea penala; vinu nou in foi vechi, precumu díce scriptur'a. Acésta se póte vedé mai alesu din Schematismulu celu nou. Se frundiarimu in elu pe urm'a susu atinsului jurnalú si credu ca nu ne va para reu, pentrucá publiculuí trebue se'i pase de a sci, cu ce felu de dicasterii si functionari publici are elu a face si cine suntu aceia carii isi tragu platile din contributiunea platita de densulu regulatu pe fiacare anu.

Incepemu dela inaltulu gubernu regescu.

Gubernulu Transilvaniei a fostu dela diplom'a leopoldina incóce (1691) nu numai supremulu corpu administrativu, ci si tribunalu judecatorescu mai inaltu in numele principelui tierii. „Sacrae Caesareae et apostolicae Majestatis Domini nostri clementissimi nomine“, acést'a e formul'a cu carea se incepea tóte decretule si relative deliberatele gubernului; eara incheierea erá: „Ceterum alte fata sua Majestas benigne propensa manet.“ — Ei bine, din Schematismulu tierii nu se póte cunósce, carii suntu acei consiliari si secretari guberniali, dintru carii este compusu supremulu tribunalu judecatorescu si curtea suprema casativa a acestui mare principatu, si totusi, care concetatianu nu va dori se afle numele aceloru capacitati juridice eminente, in ale caroru mani e concrediuta administrarea dreptatii in cause de procese in instanti'a suprema?

Din contra inse in Schematismu se afla intre altele functiunea unui magistru provincialu de poste la gubernu in Sibiu, eara alaturea cu aceasta se vedu atatea directiuni de poste supuse directiunii c. r. de poste din — Sibiu. Totu asemenea se afla la

Clusiu unu asiá numitu Exactoratu provincialu (Provincial-Buchhaltung) cu aprópe 50 amplotiati, eara alaturea cu acesta unu altu Exactoratu alu statulu (Staats-Buchhaltung) organizatu pe deplinú. Acum vine a intreba: Care este sfer'a de lucrare a unuia si care a celuilaltu Exactoratu? Mai in colo este totu in Sibiu unu Comisariatu supremu alu tierii cu 10 functionari si cu 5 Comisari provinciali in cinci parti ale tierii, despre carii inainte de a. 1848 totu se mai scia ce au se face, eara acumú dupace sistem'a contributiunii si a intretinerii trupeloru s'a schimbatu cu totulu, ce tréba voru fi avendu aceia?

Séu adica acelea tréi feluri de oficiolate cu 66 amplotiati, cu plati si alte spese pana la sum'a de 50 mii fiorini v. a. ce tréba voru fi avendu óre? De candu administratiunea financielloru s'a reorganizatu in totu coprinsulu monarchiei, agendele aceloru oficiolate din legea vechia inca au trecutú si la noi cu totulu in alte mani. Asiá de es, Comisariatulu provincialu precumu ilu avemu si ilu intielegemu noi in Ardealu, erá insarcinatu cu scóterea contributiunii, cu incortelarea ostasimii si cu aprovizionarea ei, pórtá si control'a asupra comandei generale, pentrucá tíer'a se nu fia asuprita mai ou multu. Intr'aceea administratiunea dreptatii prin tribunale sufere intardieri fórte stricatióse publiculuí, eara acésta atatu din lips'a de capacitati, catu si pentru lips'a baniloru.

Intre oficiolatele c. r. pastrate si dupa Aprile 1861 sunt si asiá numitele Comisariatele c. r. politienesce cu 16 amplotiati si póte cu plati si spese pana la 20,000 fiorini. Dara incai despre aceste scimu curatu, ca ele sunt organele Ministeriului de politica alu imperiului austriacu si se ocupa cu manipularea politiei statulu anume in trei puncte mai alese ale tierii: Clusiu, Sibiu, Brasiovu.

Parti'a carea ajunsese in a. 1861 la potere, se laudá cu áceea, cumca prin restaurarea sisteméi vechi numerulu deregatoriloru publici s'ar fi micioratu. Noi inse aflamu tocma din contra: cumca acelu numeru de functionari publici s'a multitu preste tóta asteptarea, s'a incurcatu totuodata sfer'a loru de activitate, s'au schimbatu si numirile intru atata, catu astadi oricine — tocma si advocati — prea bine se si ia sam'a, pentrucá se nu confunde pe unele instantie cu altele.

Se mai trecemu inca si la alte specialitati. Ce felu de rola jóca inginerii de comitate pre lenga c. r. directiuni edile (k. k. Bauämter), care se afla in fiintia si lucra alaturea cu ceia?

Care si cati suntu advocatii concesionati cum, si notarii publici (institutiune noua) in totu euprinsulu tierii? Catra cine are a se adresá publiculu in nevoile si incurcaturile sale de procese. Si totusi ómenii cu tóta instrainarea, sfiel'a si fric'a loru de advocati, adesea nu potu fi fara ei, cá si neci fara preotu si fara medicu.

Intru asemenea in Schematismu nu suntú trecute nici adresele mediciloru si ale chirúrgiloru, care au dreptulu de a practicá in acésta tíera.

Mai multu si de catu aceste tóte! Noi inca nu putem cunósce acuratu nici numerulu nici loculú resiedintiei tuturoru tribunaleloru de prim'a instantia in Ardealu. In emisulu din 27. Fauru 1862 Nr. 851 alu

Cancelariei de curte se vorbia de 39 tribunale de prim'a instantia, adica de acelea care aru fi reintratu — pe la Comitatie si Scaune — in loculu tribunaleloru districtuale (Kreisgerichte); eara despre tribunale singuratice (Einzelgerichte) precumu era cele dela preturi (Bezirksämter) nu se memora nimicu. Acumu aflamu, ca tribunalele de categori'a din urma s'ar afla in comitatele Clusiu, Solnocu din Iaintru, Turda, Cetate de balta, Scaunele Odorheiu si Csik; eara deca exista seu nu asemenea tribunale si in comitatele Doboca, Alb'a de josu, Alb'a de susu, Hunedóra, cumu si in scaunele Murasiu, Treiscaune, Ariesiu, apoi in districtele Fogarasiu si Naseudu, precumu si in Illyefalva si Zilah, nu potemu afla de nicairi. Computandu inse preste totu dupa analogi'a organizatiunii vechi si cu óresicare adaose de sistem'a noua, precumu este tribunalulu colegialu corectivu din M.-Osiorheiu asiediatu in contra criminaliloru de rebeliune si de tradarea maiestatii, apoi in Ardealu avemu in timpul de faci'a: In loculu celoru 10 tribunale c. r. districtuale 50, di cincidēci asi'a numite colegiale; in loculu celoru 89 preturi c. r. si judecatorii singuratice delegate pe la cetati, avemu altele si mai multe cu amploiatu si mai multi, inse numerulu loru nu se póte sci.

Ceea ce scimu este, ca cele 10 tribunale c. r. avusera cam la 500 functionari si servitori, eara ceste 50 tribunale colegiale de acumu dela comitate, districte, scaune, cetati, orasie tocma si unele sate tacsale) cu celu puçinu 900, di: noua sute amploiatu si servitori! — (Va urma.)

Brasov, 28. Eauru. (Sciri locale felurite.) Miscarile politice din vecinulu statu romanescu au inceputu se insufe publiculu negutiatorescu óresicare grija, cá nu cumuva urmandu si in Bucuresci o prefacere cá cea din Atin'a, la care anume locuitoriloru capitalei romanesci le place a cautá cá si la unu alu doilea modelu dupa Parisu, se se casiuone struncinaturi comerciale neplacute si stricatiuse. De altumintrea comerçiu merge totu cá mai nainte, adica reu Tóte clasele suferu astadi, dupa a nóstra esperiintia inse nici un'a asi'a greu cá profesionistii (meseriesii) dela orasie. —

— Pentru iubitorii literaturii romanesci aducemu spre placuta sciintia, cumca in dílele acestea s'au tramisu si incóce dela on. comitetu alu Asociatiunii mai multe esemplare din actele adunarii II. se afla depuse la cancelari'a fabricii de chartia dela Zernesci in strat'a straielor. In adeveru interesanta lectura.*)

S i n o d u.

Dela apusulu Ardealului, 31. Ianuaru 1863. Cu multa placere se primi aici incunoscintiarea de sub Nr. 101 a Gazetei a. tr. despre intemeierea Ecsactoratului metropolitanu in Blasiu, si emiterea unui circulariu catra cleru pentru darea socoteleloru bisericesci. —

Candu inse intru astufeliu de placere ne leganam, totu un'adata ne place a spera: cumuca Venerabilulu Ordinariatu Metropolitanu in aceasta privintia va incepe lucrulu a capite, premurgundu cu bunulu seu esemplu.

Clerulu romanu-unitu din Transilvani'a se cunošce a fi eredele fundatiunii Bobiane, si Seminariale, a cassei tipografiei diecesane si a preotiloru deficienti (vedi Fóia pentru minte etc. Nr. 26 a. 1860.

Aceste fundatiuni si casse, cumu se aude, dupa destramarea marei si frumósei diecese romane-unite din Transilvani'a s'a impartitu intre nouele episcopate: a Blasiului, Gerlei si Logosiului, caroru in partele ce s'a destinsu si catu li s'a obvenitu, si acele si obvenientie actu cumu stau, si cumu se administra? Clerurile respective a sci macaru atata pana acumu nu fusera onorate. —

Deci de órece oricefeliu de cassa bine organizata trebuie se aiba control'a sa, si apoi starea ei a se pune in evidenti'a concernentiloru, cumu vedemu ca face si insulu inaltulu o. r. regimu austriacu in faci'a suditoru sei:

Dreptuaceea in interezulu justificarii increderei, ce din mai multe parti se clatina pentru lips'a necesarieloru informatiuni, se recere: ca tóta starea actuala a atinselor fundatiuni si casse, si administrariloru se se deie publicitatii, si dupa aceea se urmédia si darea socoteleloru din partea biseri-

*) Cu acésta ocašiuone ceremu voia a iatrebá pe on. comisiune locala de 12, ca ce s'a mai alesu din restulu obietelorulu de espusetiune? Pentruce nu se mai potu vinde acelea? —

celoru subordinate, altumintrea s'ar poté cu totu dreptulu respunde: „Doftóre vindecate pe tene insuti;“ — apoi Doftorulu, care ar fi in stare de a vindecá radicalminte unele si altele rele dein aerulu nostru, e singuru sinodulu si numai sinodulu, fara carele biseric'a nóstra nu mai póte portá epitetulu de „sabornica“, prin urmare nu e in ea libertate evangelica, ci è unu despotismu mai incarnatu de catu orice despotismu, si pentru aceea tóta suflarea crescina de confesiunea gr.-c. suspina, si insetédia dupa soboru mai tare decatu cerbulu celu mai insetatu dupa apa, fora soboru perdiendusi tóta speranti'a de a se poté vreo canduva reconstitui besericesc, ce altumintrelé dela noi depinde, cu atatu mai puçinu politicesce, ce atarna si dela altii. — Toti tienura, toti se constituira in sobórele sale, numai noi totu condamnatu cá Tan talus?! —

Ce e dreptu: Esc. Sa Parintele Metropolitu dupa recunoscutulu zelu, de carele se afla inflacaratu spre inaintarea prosperitatii clerului, religiunii, si natiunii sale, precumu pentru altele, asi'a pentru dobandirea licentiei de a tiené sinodu diecesanu a facutu pasi mai de multe ori, si la anulu 1861 inea s'a luptatu, inse gubernatoriulu de atunci contele Emericu de Mikó i denegá aceiasi licentia din acelu pretestu foracuventu, cá spiritele pre acelu timpu ar fi fostu turburate; — eara acumu dupa ce acelu pretestu a disparutu cu dimisiunea aceluasi gubernatoriu, n'ar strica pentru castigarea aceiasi licentie de nou a se bate usile susu, si mai susu pana la Maiestate, dela acaruia inalta dreptate si libertate, cá rege apostolicu, speramu de siguru pariutiésca mangaiere si in privinti'a aceasta, radiamandune pe cuventulu divinulu, ce díce: „Ceretii, si se va da vóne: cautati, si veti afla: bateti si se va deschide vóne — ca totu cel' ce cere va lua: si cel' ce cauta, va aflá: si cestuia ce bate i se va deschide. — Séu care Tata este între voi, carele de va cere Fiiulu lui pane, au daiva lui piétra, si de va cere pesce, au sierpe i va da lui?“

Odorheiu, 22. Fauru 1863. Dupa ce magistratulu secuiescu alu Odorheiuului a binevoitu a aplacidá spre repararea bisericelor de aici, si anume: pentru cea reformata 300 fl. v. a., pentru cea parochiala cat. 200 fl., pentru cea cat. calugarésca 100 fl. v. a., a luatudemnu si protopopulu nostru Dn. Al. B. de a suplicá pentru unu ajutoriu si pe sam'a bisericii celei misere rom. locale.

Suplic'a avú rezultatulu seu; pentruca magistratulu a binevoitu a aplacida cu multa generositate in 19. Fauru a. c. sub Nr. 23 mag. unu ajutoriu de 10, dí: díece fiorini v. a.!

Cumca in ce misera stare se afla bisericile rom. din secuime, n'amu cuvinte indetulu a me esprima; ochii n'au vediatu, urechile n'au audítu despre o asemenea ticalosia! Si cugetati ca acésta stare a bisericelor n'are influintia mare si in viéti'a nationala. O! mare. Cine nu crede, vie si véda, visitédie dearendulu bisericile, si in fine se se faca cunoscutu si cu poporulu, si despre tóte se va convinge.

Intre cele mai mari necesitati ale natiunii nóstre statotodata: Ajutorarea bisericelor misere romanesci din Secuime si anume, cele din scaunulu Odorheiuului, si cele din ale Trei-scaunelor — Háromszék.

De are natiunea nóstra unu scopu salutariu si ardiatoriu pana la anima, acesta inca e unulu! Deci de s'au facutu colecte pentru unu scopu seu altulu in favórea natiunii; se se faca si pentru ajutorarea bisericelor romanesci din secuime. Fiindu tari bisericile, va fi tare si poporulu, si nu vomu fi siliti ai vedé instrainanduse de relegea si natiunea sa.

Fratii magiari mai anu au formatu o societate sub titulu de: Szent Lászlo társulat. — Ori care voiesce a fi membru acestei societati, se indatoresece a dá pe tóta lun'a 6 or. v. a. si asi'a pe unu anu intregu 72 cr., ear' pe alu doilea anu nu e obligatu, ci numai daca va voli din nou a remané membru etc. Apoi n'ati crede, acesti cruceri adunanduse dela mii de insi, se prefacu in mii de fiorini. Si ce scopu are acésta societate? Intre celelalte: Ajutorarea bisericelor si a scóloru celoru misere magiare din Principate. Ce scopu santu si necesariu! Si óre nu sémana sórtea romaniloru din secuime, cu sórtea magiariloru din Principate? De cumuva imi dati dreptulu, apoi se formamu si noi una societate sub cevasi nume santu, cu scopu cá se ajutoramu bisericile cele misere romanesci din Secuime, pentruca cu ajutoriulu strainiloru nu multu ne vomu ferici. Se damu pe tóta luna 6 cr. si vomu face mii de fiorini. O.....e

Chronica din afara.

Insurectiunea Polóna.

Scirile telegrafice din Lemberg si Cracovi'a asecuráza, cumuoa insurgentii se afla inca tari. Langievicz, siefulu insurgentiloru de catra Cracovia stá acumu in Rakom; eara rusii in Stobnica mai aprópe de graniti'a austriaca. Olcusulu l'au parasitu insurgentii si l'au ocupatu rusii; comunicatiunea drumului de feru intre Varsivi'a si Cracovi'a se afla inca in man'a insurgentiloru. La Petricau si Radomscu se vorbesce de loviri mari. Insurgentii suntu organizati si militaresce in 6 comande si oivlesce in guberne provisorii.

Diurn. „Csasz“ reporta despre noue atacuri intre Michov si Wodzislaw. Langievicz se fi taiétu drumulu rusiloru de a se mai puté întórce dela Stobnica, de unde rusii se afla siliti a se retrage catra graniti'a austriaca si de voru trece graniti'a, voru presupune unu arangementu si din partea acésta. —

Varsivi'a 20. Febr. La Rutká se desfiintara cu totulu 2 bande de insurgenti, din care cadiura 400 de insi, li se luara 64 de cai si li se intrerupsa comunicatiunea cu ceilalti insurgentu, care è de altumintre intretienuta cu multa maestria si finetia; intr'aceea è de sciutu, ca se iéu mesuri din partea rusiloru cu totulu stravagante si infiorátore spre a apasá pre insurgenti; asia puse generalulu casaciloru Crustchef in guvernamentulu Radom unu pretiu de cate 5 ruble de argintu pre capulu fiacarui insurgentu, fara cá se se faca ceva distingere intre persóne cu numele. Se punemu acumu, ca prostimea se va retrage dela insurgenti, ea atunci va privi de insurgenti pre cine 'i-va cadé inainte si pentru 5 ruble se voru omori chiaru si ei intre sene. La boeri si preótíme ori voru fi amestecati ori chiaru si retrasi dela actiunea insurgentiloru, loru le spandiura viét'i'a de unu firu de peru (de 5 ruble) O tractare atatu de neumana, o inversiunare si incanire a dusimaneloru atatu de malitiósa si crencena, care póte aduce starpire de locuitori, de bunuri si avere si o prapastia neaudíta in Poloni'a trebue se infióre animile si se traga atentiunea diplomatiei europene asupr'a indiscreteloru acestoru mesuri.

In Pikow si Graniká se afla insurgentii sub comand'a lui Dombrovsky; capulu de mai nainte alu insurgentiloru. Kurovsky e denumitu de gubernatoru insurgentu in Olkusz — Totu „Lemb. Z.“ scrie, ca aici in Graniká pol. se afla militia austriaca detasiata, care de aici tramite patróle la granitia si oficialii rusesci de aici se apara din tóte partile. —

Din guvernamentulu Lubelsk (Lublin) trecura multi parte insurgenti parte si rusi pentru scapare in Galiti'a si la Uhlanow in Galiti'a, unde se aflá unu insurgentu ranitu, venira vreo cativa casaci din Poloni'a si amenintiandu cu pistólele scósera pe insurgentu si si'lu dusera cu sene, a dóu'a dí unu oficiru cu altu despartimentu de casaci eara a mersu in cetatea Uhlanow in Galiti'a, si amenintiá pre prefectulu cercului, cá se dè afara pre toti insurgentii din pamentulu austriacu. Intr'aceea prefectulu lasà se se traga clopote de alarma si cetatienii începura a se inarmá si a baricadá stratele si asia casacii spariéti se re'ntórsera amenintiandu, ca in 8 díle earasi voru veni si i voru stirpi (!)

FRANCIA. Parisu, 22. Febr. Diurn. „France“ asecurédia, cumca in Parisu se va dá o petitiune la senatu in favórea Poloniei. Acésta petitiune, compusa de ómeni cu védia, va trage perdéu'a de pre opiniunea Franciei facia cu Poloni'a. Totu „france“ dice, ca in momentulu, candu Prusi'a prin proiectulu intreveniuni sale in Poloni'a, surprinde tóta Europa cu acésta intrebatiune, face de lipsa a constatá, cumca tractatulu de Vien'a è singurul terenu, pre care se póte intelni diplomati'a.

„Patria“ dice, ca dupa ce Prusi'a prinse si arestá 6 junii polonesi, cari mergu din Franci'a cu paspórteregulate la Poloni'a, Europ'a ar' trebui se protesteze pentru ataculu facutu in contr'a dreptului de popóra. Burs'a francesa e ouprinsa de frica panica din caus'a conventiunei ruse-prusiene din 8. Fauru a. c.

ANGLIA. London, 23. Fauru. „Taims“ opinéza, ca intrebarea polóna se redica de Prusi'a la intrebatiune generala. Franci'a s'ar poté folosi de ocaziune la Renu. „Daily News“ vorbesce despre restaurarea Poloniei, si tóte diurnalele condamna pe Prusi'a cu multa grobianitate.

La interpelarea L. Ellenborough's in parlamentu (21 Fauru) raspunde Russell: ca solii Rusiei si Prusiei i au impartesitu, ca ambe partile se unescu in conventiunea, cá rusii se póta prigoni si prinde poloni refugiti in Prusi'a si din contra, déca Posena ar face revolutiune. Prusi'a a luat forá 'ndoiéla o politica seriósa, si Ruselu a oserbatu solului prusianu,

ca Prusi'a prin conventiune a luatú órecumu asuprasi core-sponsabilitatea pentru casiuarea insurectiunei.

GERMANIA. PRUSIA. In camer'a deputatiloru se facú in siedinti'a din 16. Fauru o interpelare din partea unoru membri poloni, cá Prusi'a se favorese caus'a Poloniei si cá ce pusetiune va lua facia cu ea. Ministrulu Bismark raspunde, cumca miscarile poloniloru tientésa la restabilirea imperiului celui vechiu polonesu, (care afara de Poloni'a de acumu, avea suptu sene si Galici'a austriaca si ducatul Posen dela Prusi'a si Danzig si alte principate luate mai de multu de Rusi'a); si ca i s'au facutu aratari, ca polonii se silescu a pregati rescóla si in Prusi'a, reesindu cumva bine ou insurectiunea; de acea Prusi'a ou tóta increderea in supusii sei poloni cei credintiosi, se afla totusi indatorata a apará teritoriulu seu de ori ce sila si amagiri din partea insurgentiloru si inca cu ori-ce medilóce.

Intr'aceea Debrzyn, cetate polona-rusa, fú si ocupata de litia prusiana in 22. Fauru inse ocupati'a durá numai 8 óre. Prusi'a dara au restauratu alianti'a nordica, mai lipsesce alu treilea, — cá se fia tripl'alianti'a tornata in vechi'a sa forma

Telegramele Gazetei.

Bucuresci, 26. Febr. 4 óre, sositu la 6 óre 58 min.

Poterile miscate de scandalós'a pornire a unei partite din adunarea nationala au datu instructiuni agentiloru sei in Bucuresci spre a se contielege asupra mesurorulu, ce sunt a se luá, cu scopu de a vighié, spre a preveni orce atacu in contra constitutiunei si in contra Principelui. Acestu semnu de simpathia, pastrata Principelui, apromite efectu escelentu. De altmintre spiritulu publiculu se pronuncia pe dí ce merge mai tare in contra boieriloru si ultraliberaliloru, cari astadi sunt aliati (tieniu una). Turburarile manifestate (si aratate) in Constantinopole sunt essagerate. Liniste deplina petutindenea afara de camera.

27. Febr. Erori suparatórie in a 13. depesia din Bucuresci 24. Dvóstra ati cititu (malheureuses demonstrations, nenorocite, nefericite) in locu de chaleureuses, calduróse demonstratiuni. Prodsu in „Monitorulu“ de alalta eri. Primirea delegatiloru (Ne ponea si pe noi la mirare maleureuses, inse fiindu in depesia prea ohiaru scrisu asia, si nu chaleureuses, n'am cute-diatu a ne departá de depesi'a cea gresita la telegraf aici ori acolo.

„Monitorulu,“ pentru care tramitemu schiambu, de ce nu ni se tramite indata ce éssa, cate unu numeru, si nu la 4—5 septemani, cu vechituri, cate 25 — numere deodata? Totu asia o patiramu si cu Romanulu. — Noi tramitemu indata, candu esse, cate 1 numeru. R.

Adunarea nationala in Romani'a.

Siedinti'a din 5. Fauru 1863.

Impartasimu din desbaterile generale ale adresei unele estrase si începemu cu D. Costaforu.

„In opiniunea minoritatii este unu cuventu fórté insemnatu. Se díce intr'o parte ca natiunea romana, in sfasiarea animei, in durerea cea mai mare, se intréba care este caus'a, ce-i mistue puterea si o face a perde increderea. Acésta frase, acésta intrebare, facuta in numele natiunii, mi a datu curagiulu se viiu la tribuna, cá se'mi marescu persón'a, tali'a in ochii Dv. si se'mi permita a me redicá in midiuloculu natiunii generale ce reprezenta adunarea, si se intrebú si eu care este caus'a reledoru, imparechiariloru, de ce suntemu sfasiati, desbinati, desi toti strigamu ca suntemu devotati unirii, tronului. Natiunea, Dloru, are destule nevoie, ea nu si-a datu inca socotél'a, n'a cercetatu inca caus'a acestei stari. Candu o va aflá, trebue se fimu toti gat'a a ne dá socotela, se tienemu fruntea redicata, cá se nu ne blasteme ea si copii nostri; cá se scie c'amu representatu-o aci cu sinceritate. Voiu luá in ajutoriulu meu pe D. Panu, care imitandu pe Danton a strigatu acumu unu anu dreptate, si ér' dreptate si totudéun'a dreptate; voiu strigá si eu Dlu aceleasi cuvinte scl. Ce ni se pune astadi inainte? ce ceru onorabilii deputati cari au subscrisu acestu contraproiectu si cari susutienú ca reprezenta natiunea intréga, ca vorbésce in numele ei? Nu me indoiescu ori catu de mari, de aprinse se fia desbaterile intre noi, ori cari se fia cuvintele cu cari se voru sustiené diferitele opiniuni, nu me indoiescu de sinceritatea nimenui, caci in altufeliu n'asi fi aici, n'asi mai stá unu momentu in midiuloculu astei adunari. Nu este astadi timpulu se facemu doleantie, caci doleantie se facu numai dela servi la stapíni, ér' nu dela cetatiani liberi; cetatiani liberi lucréza singuri, nu se plangu la straini. Nu voiú díce ca in midiuloculu nostru se afla spirite violene, cari tindu la alte scopuri; nu, voiú invocá in ajutoriulu meu chiaru cuvintele Dlu D. Ghica, care pe candu se aflá la gubernu, D. Joan Ghica, pe care-lu combatea, protestá in favórea tronului, dícundu ca schimba-

rea domnilor e bucuria nebunilor, si ca Dlui mergea si mai departe si dicea ca si schimbarea ministerielor este bucuria nebunilor. Astadi nu credea ca schimbarea Domnilor se mai fia o bucuria nici chiar pentru nebuni, si mai cu seama candu sciti ca mai e unu proverb romanu, care dice, ca totu nebunulu isi gasesce capeteiulu seu. Siau succesu pana acumu mai multe ministere. Suntu trei ani, se dice in amendamentul minoritatii, de candu ne aflamu in stare de peire, de desordine in finantie, de turburari, de candu guvernulu merge contr'a Conventiunii si alte rele multe. Si cine suntu óre ministrii din acesti trei ani? DD. Panu, Roseti, Bratianu, Gulescu; J, Ghica si altii. Acestea suntu ministerele ce siau succesu in trei ani; in alu 4-lea a fostu D. Brailoiu, acestia toti suntu subscrisi in amendamentu scl.

— Imputa D. Gr. Sturdza, ca nu e multumitu cu curtea de casatiune scl. Cine suntu autorii faptelor de cari se incrimineza guvernulu? Ori trebuie se damu o fiintia acelor'a pe cari-i acusamu, séu de vorbimu de persón'a abstracta a guvernului, atunci nu avem inainte-ne de catu pe ministrii; ci atunci trebuie se plecamu capetele, se mergemu cu totii inaintea judecatii, se ne spalamu de pecate. Se ne oprimu inse la ministeriu, se nu mergemu mai departe, caci altufeliu esimu din conventiune. Guvernulu a fostu acusat in toti timpii, totud'aun'a s'a vorbitu de starea cea rea a finantelor, de ruina, de disordine, de neapacitate guvernului, de violare listelor electorali. Si cine atinge listele electorali? Dn. D. Ghica. Si subtu Dlui s'a facutu abusuri in listele electorali, Dlui inse a avutu norocu, este singurulu ministeriu ce póte bine cuventá unirea, caci imbraciosiarea deputatilor a facutu se se uite ministeriulu Dsale. Dn. Barbu Catargiu a fostu cu tóte astea tare atacatu in sesiunea trecuta, si v'aduceti aminte catu de mari au fostu acele atacuri, in oatu au silitu pe Dn. Panu se desmorminteze pe unu vechiu Romanu, — nu sciu cumu se chiama, caci nici Dlui nu l'a numitu, — Dn. Panu a dísu: a fostu unu mare cetatianu romanu, care a sustienutu ca este mai bine a se violá o lege de catu se péra patri'a; si a cerutu cá se se prelungésca terminulu contestarilor peste conventiune. Se vedemu cu Dn. J. Ghic'a. subscrisu in acestu amendamentu, ce se urma pe candu Dlui se aflá la guvern. Tóta camer'a erá contr'a sea si Dn. J. Ghica ve dicea se n'atacati mai susu de ministeriu si se ve marginiti la ministeriu. Dn. J. Ghica asemenea a fostu acusat ca voiesce se inlatareze regimela constitutionale, ca nu este sinceru, ca mantiene turburare in spirite, ca incungiura pe Domnitoriu si-lu opresce d'a audí expresiunea opiniunii; si astadi Dlui vine si subscrie amendamentulu in care se facu éراسi asemenea acúsari. V'aduceti aminte ca Dn. Stirbeiu a fostu arestatu la Craiov'a, de nesce functionari ai guvernului, si a venitu inaintea camerei de s'a plansu. Guvernulu a fostu acusat c'a arestatu ilegale p'unu cetatianu, sia fostu aprópe a fi datu in judecata. Sciti ce a spusu atunci Dn. Stirbeiu contr'a tovarosiulu cu care a subscrisu astadi. A dísu ca se afla unu complotu cá se se restórne regimela parlamentariu, si c'astu complotu voru se-lu arunce in spinarea camerei; a insiratu complotulu lui Bontila, o petitiune la Constantinopole, 28. Sept.; si tóte acestea s'au aruncatu asupr'a Dlui Joan Ghica; dice ca pretestulu toturor turburarilor acestor'a, era alegerea la Craiova a unui Panu, — a Dlui Panu negresitu, caci credea c'acelu unu Panu, de care vorbi'a D. Stirbeiu, erá D. Panu pe care-lu avemu intre noi — D. J. Ghica respinse aceste fapte cá neadeverate, cá basate pe ventu, seau dísu ca candu unu omu cá D. Stirbeiu bogatu, — caci Dn. J. Ghica imparte tier'a in bogati si seraci, — merge in Craiov'a si respandesce diferite sgomote despre guvern si spune ca elu voiesce a luá mosiele ómenilor, a violá constitutiunea, nu e de mirare cá autoritatile se faca usu de poterea lor. Faptulu dela 28. Sept. contr'a carui'a atatu a protestatu nenorocitulu Dn. Roseti, a fostu asemenea aruncatu asupr'a Dlui J. Ghic'a, carui'a i s'a dísu ca este solidariu; Dn. D. Ghica l'a condamnatu impreuna cu ceilalti si a dísu c'a esitu nóptea spre a veni in ajutoriulu celor nedreptatiti. Erá vorb'a de caderea Dlui Joan Ghica. D. Ghica se uni'a cu partea cealalta, caci romanii se unescu candu este vorb'a de fapte mari. — (Aplause.) Acusamu d'atati ani pe altii aruncandu culp'a asupr'a lor; pana candu inse vomu fi noi inviolabili, infalibili, pana candu vomu fi scutiti de partea nóstra de raspundere? S'a vorbitu de constitutiune. Intrebu pe Dn. Panu si pe ceilalti mari patrioti ce a fostu la guvern, de ce n'au tramisu camerei constitutiunea

si legea electorala? De ce n'au facutu nici macaru unirea Ce a respunsu D. Panu la interpelarea Dlui Lascaru Catargiu despre memorandumu? Dn. Panu a fostu fórté norocitu, n'au avutu camera spre a raspunde.

Dn. Panu: Va raspunde D. Panu.

(Va urma.)

Nr. 1103/1862 pr.

Publicatiune.

Dein partea comisiunei de cura a apelor minerale dein Borszék, ir fiintata pe temeliulu inaltei ordinatiuni a inaltului gubernu regescu tran dein 30. Aprile 1862 Nru 8492 — se aduce prein acésta la publica cu noscintia, cumuca s'a facutu de mai nainte aceea neplacuta observatiune ca mai multi ómeni, cari facu negutiatoria cu ape minerale (Borviz) — s'au intemplat de siau implutu glajile lor cu Borviz de pre alte locur — si la sigilarea acelora au sciutu imita modulu pana acumu obiciniuit cu foliuti'a de plumbu (Staneolu), care apoi esportandulu la locurile c vendiare — l'au si vendutu subtu numele de Borszék.

De vreme ce astufeliu de negutiatoria nu numai ca fórté insiéla p cumperatori cu aceste ape in chipulu susu numita manipulate, care i scurtu timpu perdiendusi tóta specialitatea minerala ce au avut'o, se pu facu in cea mai simpla si puturósa apa; — dar' totu deodata stricá si degra déza renumele apei minerale alu fontanei principale dein Borszék, car pentru eminentele ei cualitati, este recunoscuta in tóta Europ'a.

Comisiunea de cura afla dara de lipsa spre delaturarea acestor abusi, mesurile cuviinciose, facunduse atenti, si deregatoriile administrativ in gradulu celu mai naltu — cá se privighieze si se staruiesca a se pun stavila acestorufeliu de insielatiuni — cu totuadinsulu.

In privinti'a acésta prein cointelegere cu arendatorele David Mandl s'a otaritu, ca glajile, ce se voru implé in Borszék cu apa minerala in a acesta, precumu si in viitorime, se nu se mai sigileze dupa modulu si ob ceiu lu de mai nainte, cu foliuti'a de plumbu (Staneolu), ci in loculu ace stua — se se intrebuintieze la sigilarea glajiloru Capacuri de plumb (Kapsel.)

Acestu sigilu va cuprinde in sine numirea „Borszék“ — numele a rendatorelui „David Mandl“ precumu si numerulu anulu de implere, dar inse cu acea distinctiune — ca in locu de timbrulu fostu pana acumu p dopu de P. B. (Principal-Brunnen) va fi timbrarea cu F. K. (Fő kut.)

Comisiunea de cura si promite, cumuca prein acestu modu mai no de sigilatu, de si manipulatia in aretat'a proportia de mai nainte e cevas mai cu spese, va reusi mai lesne la scopu, fiinduca aceste Capacuri s voru trage déocamdata numai dein fabricele dela Nürnberg si Frankfurt care póte nu se voru imita lesne in tempu mai delungatu — despre parte, — eara de alta parte Capaculu acela alu mai intrebuintia si de al doilea ar fi mai fara putintia — prin care unu falsificatu cu atatu mai si guru se póte incungiura.

Acésta otarire a comisiunei de cura a Borszékului se aduce in in teresulu comunu la cunoscentia publica.

Csik-Somlyo 31. Ianuariu 1863.

S.-supremulu jude regescu cá presiedinte alu comisiunei.

3—8

BANI GATA.

Proprietariloru si masinistiloru, industriariloru, comunelor, corporatiuniloru si privatiloru, cari pelenga ipoteca sigura indestulitóre dorescu a luá bani, li se arata capitale disponibile cu conditiuni fórté primibile.

Deslusire mai de aprópe la epistole francate dau **Henry Frimont si Josifu nobilu de Angell.** Cetate, am Peter, Hôtel Wandel, Nr. usiei 149, in Vien'a.

Indreptare. In Nr. 10, Ungari'a la: Misteriósele conferentie din Blasiu anulu se se coréga cu 1858, candu pe la Sept. venise nunciulu apostolicu D. di Lucca insocitu de canonisti de ai ministrului bisericescu de atunci contele Thun. colón'a 3, pag. 39 in steng'a: acelu dialectulu, di: acelu dialectu; cu societatea, în societatea; cu dieces'a sa, în dieces'a sa.

Cursurile la bursa in 26. Februaru 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 52 cr. v. a
Augsburg	—	—	115 " "
London	—	—	115 " 80 "
Imprumutulu nationalu	—	—	81 " 55 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	75 " 25 "
Actiile bancului	—	—	813 " "
" creditulu	—	—	221 " 20 "

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT.